

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel van de commissie Justitie en
Veiligheid

Bijlage: Aanbevelingen VluchtelingenWerk Nederland
op het EU-Migratiepact

Landelijk Bureau
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 3 oktober 2020
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland – Notaoverleg JBZ Raad
6 oktober 2020
Ons kenmerk O.2.2.20-156.MK

Geachte woordvoerders,

Op 23 september jl. publiceerde de Europese Commissie het langverwachte EU-Migratiepact, bestaande uit een pakket voorstellen voor nieuwe wet- en regelgeving op het gebied van Europees asiel- en migratiebeleid. VluchtelingenWerk Nederland is teleurgesteld dat er geen concrete afspraken staan in het voorstel over het overnemen van vluchtelingen van lidstaten aan de buitengrenzen van de EU zoals Griekenland. EU-lidstaten kunnen volgens het voorstel het overnemen van vluchtelingen 'afkopen' door slechts financiële of materiële steun te bieden. We vrezen dat weinig landen bereid zullen zijn vluchtelingen over te nemen, mede omdat ze zich zullen blijven verschuilen achter het feit dat ook andere landen dat niet doen. In andere woorden, de kern van het probleem wordt met het 'pact' niet opgelost.

Daarnaast vrezen we dat de bescherming van vluchtelingen ernstig onder druk komt te staan door zogeheten 'voorprocedures' aan de buitengrenzen van Europa. Doordat het voorstel te veel uitgaat van algemene inwilligingspercentages van landen van herkomst vreest VluchtelingenWerk dat veel vluchtelingen onterecht zullen worden teruggestuurd naar voor hen onveilige gebieden. Voor mensen die wegens politieke of religieuze redenen of vanwege hun geaardheid moeten vluchten kan ook een land dat voor sommige andere burgers niet onveilig is, levensgevaarlijk zijn. Bijvoorbeeld een afvallige uit Pakistan, een politiek opposant uit Irak of LHBTI'ers uit Algerije. Juist voor hen moet Europa bescherming blijven bieden.

Het hele pakket bestaat uit een aantal verschillende voorstellen, waarop wij een eerste reactie geven in de bijlage van deze brief. Hieronder gaan wij in op de belangrijkste – en meest zorgelijke – voorstellen: het 'flexibel solidariteitsmechanisme' en de screening/grensprocedure.

Flexibel solidariteitsmechanisme (nieuwe Verordening betreffende migratie en asielmanagement)

De Commissie stelt een nieuwe 'Verordening betreffende migratie en asielmanagement' voor waarin uitgangspunten van de huidige Dublin-verordening worden gekopieerd en aangevuld. In deze Verordening wordt een 'gemeenschappelijk raamwerk betreffende de verdeling van solidariteit en verantwoordelijkheid' voorgesteld met drie afzonderlijke solidariteitsmechanismen voor drie verschillende scenario's: a) onder normale omstandigheden, b) in geval van ontscheping na een reddingsoperatie op zee (SAR), en c) in geval van een crisissituatie. Hoewel de omstandigheden deels zullen verschillen, komt het erop neer dat lidstaten in die scenario's de mogelijkheid wordt geboden om op vrijwillige basis solidariteit te tonen door middel van herplaatsing, terugkeer en/of capaciteitsopbouw.

In alle drie scenario's wordt lidstaten verzocht aan te geven op welke manier zij 'solidariteit zullen tonen'. De Commissie maakt duidelijk dat herplaatsing de voorkeur heeft, maar er is geen sprake van een verplichting of een quotum. De tweede optie is om de verantwoordelijkheid voor de terugkeer van een afgewezen asielzoeker of irreguliere migrant over te nemen. Indien de terugkeer niet binnen acht maanden is geëffectueerd, moet de lidstaat de betreffende persoon alsnog overnemen. Een derde mogelijkheid is het ondersteunen van medelidstaten door bijvoorbeeld de inzet van experts en via capaciteitsopbouwprojecten gericht op het versterken van migratie- en asielmanagement in de betreffende lidstaat of in derde landen.

VluchtelingenWerk vreest dat niet alleen landen als Hongarije en Polen zullen blijven weigeren om mensen over te nemen, maar dat andere lidstaten ook zullen kiezen voor de andere 'opties'. We vrezen dat de vrijwillige solidariteit de deur openzet naar het 'afkopen' van solidariteit middels initiatieven zoals het sturen van hulpgoederen of het neerzetten van opvanghuizen waarmee vluchtelingenbescherming wordt uitbesteed en de Zuidelijke lidstaten. Lidstaten die daarmee blijven zitten met alle verantwoordelijkheid, hetgeen tot mensonterende situaties heeft geleid, zoals de opvang van vluchtelingen in de kampen op de Griekse eilanden.

VluchtelingenWerk pleit voor de inzet van Nederland om een Europese kopgroep van welwillende landen te vormen, die zich committeren aan een eerlijke, verplichte herverdeling van vluchtelingen uit bijvoorbeeld de Griekse kampen en na *search and rescue operations* op zee.

Het is te verwachten dat als de lidstaten het al eens worden over voorgestelde wetgeving, het nog wel jaren kan duren. VluchtelingenWerk roept Nederland daarom op om niet af te wachten maar zich aan te sluiten bij coalities van welwillende landen die vluchtelingen eerlijk en verplicht willen herverdelen [en daartoe in aanloop naar het 'pact' voor gepleit hebben.](#)

Screening- en grensprocedure (wijziging Procedurerichtlijn/Procedureverordening)

De Commissie stelt een aantal wijzigingen en aanvullingen voor op de huidige Procedurerichtlijn. Op iedere asielzoeker die bescherming zoekt in de Europese Unie, zal een screeningprocedure aan de grens van toepassing zijn. Doel van deze screening

(identificatie, gezondheids- en veiligheidscheck en registratie in Eurodac,) is volgens de Europese Commissie om onderscheid te maken tussen 'kansrijke' en 'kansarme' aanspraken op internationale bescherming. De bepaling of iemand 'kansrijk' is gebeurt op basis van nationaliteit en het inwilligingspercentage van dat land. Als dit percentage onder de 20% ligt, geldt een snelle grensprocedure met minder waarborgen – zoals het recht om niet uitgezet te worden tijdens beroep - en is terugkeer en detentie de norm. Na afwijzing van asielaanvraag worden mensen gedetineerd en treedt de terugkeerprocedure in werking, waarbij personen zo'n 1,5 jaar kunnen worden vastgezet in (grens)gevangenissen.

VluchtelingenWerk wijst erop dat selectie op basis van nationaliteit en algemene inwilligingspercentages geen goede graadmeter is met potentieel ernstige gevolgen – namelijk het risico op *refoulement*. Immers, ook al is een land voor een 'gemiddelde burger' niet direct onveilig – datzelfde land kan levensgevaarlijk zijn voor mensen die bijvoorbeeld om politieke en religieuze redenen of wegens hun geardeheid vluchten.

Wij pleiten voor het loslaten van het onderscheid op basis van nationaliteit en toelatingspercentages in de nieuwe Asielprocedureverordening omdat wij hiermee mensenrechtenschendingen voorzien: een potentieel risico op *refoulement* alsmede (langdurige) detentie (tot wel 1.5 jaar) van mensen die bescherming zoeken in Europa.

VluchtelingenWerk vindt het bemoedigend dat de Europese Commissie zich in het Pact uitsprekt over het belang van het redden van levens op zee en het behoud van het recht om asiel aan te vragen in Europa. Ook het voornemen van de Commissie om waarnemers te sturen naar landen die er van verdacht worden vluchtelingen terug de zee op te sturen, is positief. Met de recente berichten over mishandelingen aan de Kroatische grens en de pushbacks van bootjes bij de Griekse kust, menen wij echter dat de Europese Commissie het Europees recht dwingender moet handhaven. Alle lidstaten dienen daadwerkelijke solidariteit te laten zien om verder leed en mensenrechtenschendingen op Europees grondgebied in te dammen en in de toekomst te voorkomen.

In de bijlage gaan we in nader in op de voorstellen voor nieuwe wet- en regelgeving uit het EU-migratiepact en doen we verschillende aanbevelingen. We hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat met de staatssecretaris.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheh Choho
Directeur VluchtelingenWerk Nederland

cc Mevr. A. Broekers-Knol, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid